

KRIZOVÝ ŠTÁB OBCE A JEHO BUDOUCNOST

CRISIS STAFF OF MUNICIPALITY AND ITS FUTURE

Vilém ADAMEC, Lenka MALÉŘOVÁ, Petr BERGLOWIEC
vilem.adamec@vsb.cz, lenka.malerova@vsb.cz, petr.berglowiec@vsb.cz

Abstract

Currently no special attention is devoted to functioning of crisis staffs of municipalities. Nevertheless in crisis management system municipalities are counted on. The article highlights some aspects of creation of crisis staffs concerning organization and functioning crisis staffs of municipalities and alludes possibility of increasing support decision making of mayors by improvement of virtual crisis staff of municipality.

Key words

Crisis management, municipality, crisis staff of municipality, virtual crisis staff of municipality.

1 ÚVOD

Při řešení mimořádných a krizových situací využívají představitelé územní veřejné správy pracovní orgán, kterým je krizový štáb [6], [7]. Předsedou krizového štábu je jeho zřizovatel – hejtman, starosta obce s rozšířenou působností nebo starosta obce. Krizový štáb (dále také „KŠ“) zpravidla tvoří členové příslušné územní bezpečnostní rady a osoby zařazené do stálé pracovní skupiny krizového štábu (dále také „SPS KŠ“) [4], [5], [7].

Organizační uspořádání KŠ obce na platformě členů bezpečnostní rady a SPS KŠ není reálné. Obec bezpečnostní radu obce nezřizuje a navíc se potýká s nedostatkem personálu. Pokud se starosta obce rozhodne zřídit KŠ obce, musí přihlédnout k požadavkům stanoveným právními předpisy a metodickými doporučeními a rovněž k místním podmínkám [4], [5]. Zřízení KŠ obce nutno vnímat jako doporučení pro starostu, ne jako povinnost starostovi obce uloženou.

2 Současný přístup ke zřizování KŠ obce

Krizový štáb obce se zřizuje jako pracovní orgán starosty obce s cílem podpořit jej při přípravě na krizové situace a při jejich řešení. Lze dovodit, že starosta obce je jeho předsedou [7]. Prováděcí právní předpis [5] v této souvislosti uvádí, že pokud zřídí starosta obce krizový štáb, pak platí přiměřeně ustanovení o organizaci KŠ kraje, resp. KŠ obce s rozšířenou působností. Směrnice [4] pak uvádí, že starosta obce může do KŠ obce zařadit osoby nezbytné pro přípravu na krizové situace a jejich řešení a organizovat a členit SPS KŠ podle místních podmínek a možností obce – viz Obr. 1.

Směrnice [4] dále uvádí, že SPS KŠ se může dále vnitřně členit s ohledem na odbornost členů a dalších osob přizvaných za účelem řešení mimořádné události nebo krizové situace nebo zajištění procesů směřujících k jednotnému a společnému postupu při řešení mimořádné události nebo krizové situace.

Obr. 1

Rámcová organizační struktura krizového štábu obce – upraveno dle [1]

Z výše uvedeného lze dovodit, že doporučení k organizačnímu uspořádání KŠ obce jsou pro starostu velmi obecné. Obec nezřizuje bezpečnostní radu, ani pracoviště krizového řízení. Zpravidla nemá ani zaměstnance, který se problematikou krizového řízení zabývá. Dále je všeobecně známo, že čím menší obec, tím méně místních zdrojů. A to nejen materiálních, ale i personálních. Jak tedy postupovat?

3 Možný přístup ke zřízení krizového štábu obce

Řešením může být již delší dobu diskutovaný koncept organizace krizových štábů v obcích Moravskoslezského kraje. Ten byl nastíněn v rámci projektu přípravy lektorů ochrany obyvatelstva¹, který byl realizován v podmínkách Moravskoslezského kraje [3]. A to následovně.

Členy KŠ může starosta jmenovat z řad zaměstnanců obecního úřadu, členů rady obce, resp. zastupitelstva obce, zástupců složek místního bezpečnostního systému² (dále jen MBS) a dalších osob, jejichž odbornost je možné při přípravě na řešení krizových situací a při jejich řešení v obci využít.

Při uspořádání SPS KŠ obce koncept navrhuje řešení, které spočívá v tom, že SPS KŠ obce má mít minimální složení v rozsahu asistent starosty pro krizové řízení (dále jen „Asistent KŘ“) a zapisovatel krizového štábu. Asistent KŘ by se mohl rekrutovat z řad členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce (JSDH obce), zapisovatel KŠ pak z řad zaměstnanců obce. Nutno mít na paměti i to, že SPS KŠ jedná nepřetržitě, což znamená, že by měla mít alespoň 2 směny.

Činnost předsedy KŠ obce a dalších členů KŠ obce je možné, s přihlédnutím k [1], [2], charakterizovat následovně.

Předseda krizového štábu

Předseda krizového štábu řídí a organizuje činnost krizového štábu. Využívá přitom SPS KŠ obce. Předseda krizového štábu zejména:

- rozhoduje o opatřeních k řešení nastalé situace,
- rozhoduje o obsahu informací pro veřejnost a o způsobu jejich poskytování,
- komunikuje s představiteli spolupracujících orgánů, krizových štábů a s médii a
- zabezpečuje další úkoly nezbytné pro řešení nastalé situace.

Mimo úkoly předsedy KŠ obce plní starosta obce prioritně úkoly v krizovém řízení svěřené mu právním řádem [7].

Členové krizového štábu

Členové krizového štábu se účastní jednání krizového štábu a v závislosti na svém odborném zaměření zajišťují plnění opatření uložených předsedou krizového štábu. Členové KŠ obce, kteří jsou zároveň vedoucími funkcionáři složek MBS, mohou v případě potřeby vyslat do SPS KŠ obce zástupce své složky jako představitelé složky MBS.

Stálá pracovní skupina krizového štábu obce

SPS KŠ obce představuje stálou podporu krizového štábu, v rámci které odborně, administrativně, organizačně a mediálně podporuje předsedu krizového štábu, resp. krizový štáb jako celek. Do SPS KŠ jsou minimálně zařazeni:

- asistent krizového řízení a
- zapisovatel krizového štábu.

Podle potřeby pak představitelé složek MBS.

Asistent krizového řízení

- je vedoucím SPS KŠ obce,
- v rozsahu pověření předsedou krizového štábu jej v době nepřítomnosti zastupuje a dále pak zejména:
 - sleduje vývoj situace, analyzuje její změny a tyto textově a graficky dokumentuje,
 - připravuje návrh rozhodnutí starosty obce, jako návrh reakce na změnu situace,
 - vede Přehledy o nasazených a disponibilních silách a prostředcích k řešení situace,
 - zabezpečuje, po přijetí příslušného rozhodnutí, realizaci uložených opatření a kontrolu jejich plnění,
 - vede Protokol o postupu řešení situace a Situační (pracovní) mapu.

Zapisovatel krizového štábu

- zabezpečuje komunikaci KŠ obce s okolím a vede základní přehled o jejím obsahu v Deníku doručených a odeslaných zpráv,
- připravuje zasedání krizového štábu a podílí se na jeho řádném průběhu,
- pořizuje zápisy ze zasedání krizového štábu,
- vede přehled o vynakládání finančních prostředků.

Představitelé složek MBS

Vyžaduje-li to potřeba, připravují představitelé složek MBS odborné podklady pro přípravu a realizaci rozhodnutí předsedy KŠ (starosty obce). Do SPS KŠ mohou být zařazeni i zástupci dalších organizací, resp. samostatní experti, v závislosti na druhu řešené krizové situace.

SPS KŠ rovněž zabezpečuje zprovoznění a chod pracoviště KŠ obce. Podrobnosti k organizaci KŠ obce a jeho činnosti lze upravit Statutem KŠ obce a Jednáním řádem KŠ obce, resp. jiným vhodným dokumentem.

Podrobnosti k obsahu jednotlivých, výše uvedených, a dalších dokumentů, resp. způsobu jejich vedení, nalezne zájemce např. v literatuře [1], [2], [3].

4 Informatizace činnosti krizového štábu obce

Další možností, jak pomoci starostovi obce v krizovém řízení, nutno hledat v informatizaci jeho činností.

Starosta obce potřebuje zpravidla, bez zbytečného odkladu, vědět, co se mu děje v katastru obce, resp. co se děje v okolních obcích a co může jeho obec ohrozit, popř. kdo jej může v brzké době vyzvat k poskytnutí pomoci. Otázkou je, zda, resp. jak, lze tyto potřeby starosty zautomatizovat, resp. informačně podpořit.

Řešením může být vytvoření vhodné informační platformy – *Virtuálního krizového štábu obce* (dále jen „VKŠO“), která umožní podporu rozhodování starosty obce i automatizaci dalších činností probíhajících v KŠ obce.

V podstatě by se mohlo jednat o informační systém, který umožní automaticky zpracovat to, k čemu jsou k dispozici strukturované informace, které se dají v něm zabudovaným expertním systémem vyhodnocovat, nabízet jako podpora pro rozhodování a příslušné kroky zadokumentovat. A to jak automaticky, tak i manuálně.

Již stávající úroveň integrace operačních středisek základních složek integrovaného záchranného systému (IZS) a jejich vybavenost informačními technologiemi umožňuje běžnou automatizaci činností spojených s odbavením požadavků na poskytnutí pomoci v nouzi a soustředění informací o probíhajících odezvách územního bezpečnostního systému na vznik mimořádných událostí ve spádovém území. Příkladem takového řešení může být Integrované bezpečnostní centrum Moravskoslezského kraje (dále jen IBC MSK)³.

V něm dislokovaná operační střediska mají rovněž k dispozici řadu dalších zdrojů informací, např.:

- informace z palubních počítačů výjezdových vozidel složek IZS (GPS souřadnice o jejich umístění v místě zásahu, statusové signály o stavu jednotek u zásahu, ...),
- meteo-informace a hydro-informace Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ),
- informace o situaci na povodích v území od příslušného podniku povodí,
- informace z monitoringu čistoty ovzduší (ČHMÚ, krajské hygienické stanice),
- informace z Jednotného systému dopravních informací (JSDI),
- informace z vybraných kamerových systémů,
- informace z monitoringu stavu vody na místních vodotečích vybraných obcí
- a další.

Zjednodušeně řečeno, tato úroveň řízení má k dispozici řadu informací o okamžité bezpečnostní situaci ve spravovaném území jako celku, tedy i v jednotlivých jeho obcích.

Při vzniku mimořádné události nastaveného rozsahu načte VKŠO z disponibilních podkladů prvotní údaje, na základě kterých provede vestavěný expertní systém vyhodnocení územní bezpečnostní situace a zpracuje predikci jejího dalšího vývoje.⁴ Získané výsledky porovná s předem připravenými opatřeními z krizových plánů a ve vztahu k obci navrhne další potřebné kroky.

V případě predikce nepříznivého vývoje bezpečnostní situace, VKŠO automaticky upozorní starosty obcí, ve kterých se očekává zhoršení bezpečnostní situace, a navrhne opatření k dalšímu postupu, např. svolání KŠ obce.

V ostatních případech bude mít starosta obce možnost získat vyhodnocení okamžité bezpečnostní situace ve své obci s návrhem doporučených opatření na základě vlastní iniciativy, tj. spuštěním příslušné aplikace VKŠO.

Rozhodne-li se pro aktivaci svého KŠ, pak tento bude mít k dispozici potřebné nástroje pro podporu své činnosti.

Mají-li se činnosti KŠ obce automatizovat, je nezbytně nutné:

- provést inventarizaci stávajících informačních systémů krizového řízení provozovaných dotčenými stupni veřejné správy, u složek IZS, a u dalších dotčených organizací,

- sjednotit organizační a procesní platformu krizového řízení v zájmovém území,
- navrhnout otevřený systém, který bude možné v průběhu jeho provozování rozšiřovat s přihlédnutím k vývoji v oblasti informatizace.

Toto a další přístupy jsou obsahem připravovaného projektu Komunikační platforma krizového řízení Moravskoslezského kraje.

Nutno ale připomenout, že úplná náhrada KŠ obce za VKŠO nebude zřejmě v nejbližší době možná. Vždy bude existovat řada informací, které nebudou v dané chvíli informační platformě VKŠO dostupné, nevynímaje ani to, že výpadek systému nelze rovněž vyloučit.

5 ZÁVĚR

Starosta obce je prvním představitelem veřejné správy, který je konfrontován se vznikem mimořádné události v katastrofu své obce. A to jak přímo, tak i nepřímo. Jemu je rovněž státem svěřena povinnost zajišťovat připravenost obce na krizové situace a podílet se na jejich řešení. A prioritně přitom využívat místní zdroje.

Je všeobecně známo, že čím menší obec, tím méně místních zdrojů. A to nejen materiálních, ale i personálních. Tam, kde se nedostává lidí, nutno využít techniky. Podpora starosty obce na platformě virtuálního krizového štábu obce může být v takových případech výrazným přínosem.

Nicméně VKŠO nemůže být budován jako izolovaný systém, odlišný pro každou obec. V současnosti je připravován na úrovni Moravskoslezského kraje projekt pod názvem Komunikační platforma krizového řízení Moravskoslezského kraje, který problematiku VKŠO zakomponuje do svého řešení.

POZNÁMKY:

¹ Projekt Zabezpečení přípravy lektorů dalšího vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech v Moravskoslezském kraji (PLOO MSK), CZ 107/3.2.07, 2012-2015.

² Místní bezpečnostní systém tvoří instituce podílející se na zajišťování bezpečnosti v obci – např. obecní policie, jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, zařízení civilní ochrany, místní skupina Českého červeného kříže, apod.

³ Dostupné z: <http://www.hzsmsk.cz/index.php?ID=2501>

⁴ Společný obraz bezpečnostní situace v území je jednotné a srozumitelné zobrazení průběžně aktualizovaných časově a místně orientovaných informací, pocházejících z různých zdrojů – viz např. [2].

Literatura

- [1] ADAMEC, Vilém a Lenka MALÉŘOVÁ. Krizový štáb obce. In: *Sborník příspěvků mezinárodní konference Metody a postupy ke zkvalitnění výuky krizového řízení a přípravy obyvatelstva na řešení krizových situací*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2013, s. 10-20. ISBN 978-80-7454-282-4.
- [2] ADAMEC, Vilém. *Krizové štáby veřejné správy*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2013. 110 s. ISBN 978-80-7385-139-2.
- [3] ADAMEC, Vilém. *Metodický manuál pro přípravu specialistů ochrany obyvatelstva*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. 127 s. ISBN 978-80-7385-129-3.

-
- [4] Ministerstvo vnitra ČR. Jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje, krizového štábu obce s rozšířenou působností a krizového štábu obce. In: *Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí, Ročník 9, částka 6, Směrnice Ministerstva vnitra č.j. MV-117572-2/PO-OKR-2011, ze dne 24. listopadu 2011.*
 - [5] Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
 - [6] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
 - [7] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.